

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-412-17>

ANALYSIS OF INFLUENCE OF EMIGRATION FROM UKRAINE ON THE COUNTRY'S BALANCE OF PAYMENTS

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЕМІГРАЦІЇ З УКРАЇНИ НА СТАН ЇЇ ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ

Лупко Н. М.

*Postgraduate student of the Department
of Analytical Economics
and International Economics
Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine*

Липко Н. М.

*аспірант кафедри аналітичної
економії та міжнародної економіки
Львівський національний
університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Одним із найбільш суттєвих наслідків війни для України стала вражаючих масштабів еміграція людей з країни. Як правило, виїжджали жінки з дітьми, але останнім часом дедалі більше чоловіків намагаються покинути країну. Для держави це означає втрату кваліфікованих трудових ресурсів, а в довгостроковій перспективі велику демографічну кризу. Інтеграція дітей біженців за кордоном ставить під сумнів ефективне відтворення поколінь та загрозу для української нації загалом. Таким чином, еміграція українських людей та їх потенційне неповернення створює суттєві соціальні та економічні ризики для України.

За даними Агенції ООН з питань біженців (The UN Refugee Agency) станом на 14 березня 2024 року в Європі було зафіксовано 5 982 900 біженців з України. Всього по світу зафіксовано 6 486 000 українських біженців [3]. За даним Євростату (Eurostat) це становить близько 15% населення країни станом на початок війни у 2022 році [1]. Найбільшими реципієнтами українських громадян стали такі країни як Польща, Німеччина, Чехія, Італія та Іспанія. Згідно з опитуванням Агенції ООН з питань біженців, 87% емігрантів – жінки з дітьми, 65% – жінки працездатного віку. Близько 70% емігрантів мають вищу освіту [8, с. 2]. Останнім часом стає очевидно, що частка чоловіків, які різними способами, включаючи нелегальні, покидають Україну, серед емігрантів зростає. В будь якому випадку Україну покидають трудові ресурси, які могли би працювати і платити податки тут, а працюють на користь країн-реципієнтів.

За даними дослідження ОЕСР (2023) українці значно краще інтегруються у європейський ринок праці, ніж інші етнічні групи біженців. 65% українських біженців в Польщі знайшли роботу. По інших країнах статистика наступна: Велика Британія – 61%, Швеція –

56%, Литва – 53%, Чехія – 51%. Найбільші проблеми із зайнятістю українців у таких країнах як Італія та Швейцарія – 19% [2]. Значна частка українців працюють дистанційно на українські компанії.

За результатами різних досліджень, додатковий внесок у щорічні темпи зростання ВВП Чехії, Польщі та Естонії, зумовлений працею українських емігрантів, становитиме близько 1,2% на рік, а внесок мігрантів у ВВП Угорщини, Латвії, Словаччини, Литви і Румунії становитиме майже 0,8% [8, с. 4]. Таким чином, українські мігранти заповнюють певні ніші на європейських ринках праці та докладаються до зростання ВВП країн-реципієнтів.

Для української економіки еміграція це, передусім, втрата трудових ресурсів, зниження внутрішнього сукупного попиту та вплив коштів за кордон. В свою чергу, українські емігранти традиційно переказували значні обсяги коштів в Україну. Виникає питання, чи збільшення кількості емігрантів призвело до зростання обсягів переказаних коштів і яким чином це вплинуло на платіжний баланс України.

Для аналізу впливу переказів коштів емігрантів на стан платіжного балансу було проаналізовано його динаміку за останні п'ять років. Рахунок операцій з капіталом вносить мізерний вклад у загальну динаміку платіжного балансу, тому основна увага була приділена аналізу поточного та фінансового рахунків. Негативне сальдо фінансового рахунку означає приплив валюти в країну, у той час як негативне сальдо поточного рахунку – навпаки. Динаміка поточного та фінансового рахунків, а також платіжного балансу України за останні п'ять років наведено на наступному рисунку.

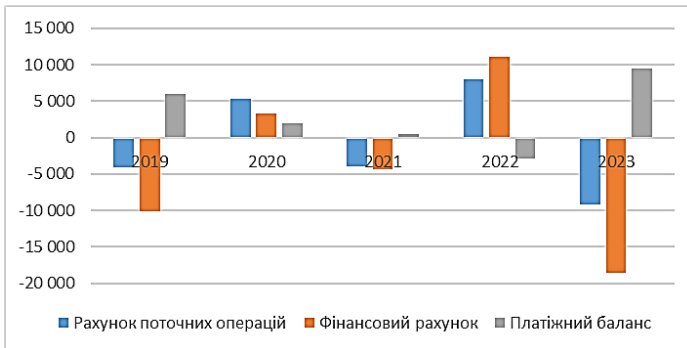

Рис. 1. Динаміка рахунку поточних операцій, фінансового рахунку та платіжного балансу

У 2022 році негативне сальдо платіжного балансу становило 2,9 млрд. доларів США. При позитивному поточному рахунку у майже 8 млрд., баланс фінансового рахунку в 22 млрд. призвів до дефіциту. Цьому сприяв, передусім, відтік валюти з України у 19 млрд. доларів США. Прямої іноземної державної підтримки у 15 млрд. доларів виявилось недостатньо, щоб збалансувати фінансовий рахунок [6].

Баланс товарів та послуг у 2022 році становив -25,7 млрд. Позитивне сальдо поточного рахунку було досягнуто за рахунок балансу первинних доходів (8,5 млрд.) та балансу вторинних доходів (25,2 млрд.). Баланс оплати праці в структурі первинних доходів становив 12,8 млрд [6]. Таким чином, надходження від оплати праці резидентів закордоном, грошові перекази та гуманітарна та грантова допомога партнерів зіграли визначну роль у вирівнюванні поточного рахунку у 2022 році.

У 2023 році баланс поточного рахунку становив -9,2 млрд. доларів США. Баланс товарів та послуг становив -37,4 млрд і був частково компенсований балансом оплати праці 11,3 млрд та балансом вторинних доходів 23 млрд. Позитивне сальдо платіжного балансу було досягнуто завдяки стану фінансового рахунку та, передусім, прямої іноземної підтримки сектору державного управління – 26 млрд. Загалом це дозволило збільшити золотовалютні резерви країни на 11,4 млрд. [6].

Як показує попередній аналіз, первинні та вторинні доходи значним чином впливають на стан платіжного балансу України. В статистиці платіжного балансу приватні грошові перекази входять до поточного рахунку та відображаються у двох статтях: первинні доходи (оплата праці) та вторинні доходи (приватні трансферти). Баланс оплати праці та вторинних доходів загалом за останні 5 років наведено на наступному рисунку.

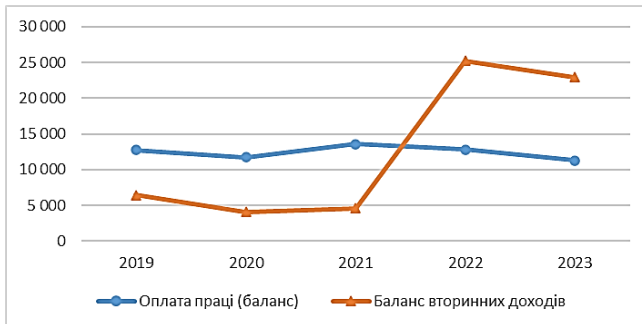

Рис. 2. Динаміка балансу оплати праці та балансу вторинних доходів

Як видно з рисунку, баланс оплати праці зберігається стабільним протягом останніх п'яти років. Натомість, баланс вторинних доходів значно виріс після початку повномасштабної війни. Таке зростання пов'язане зі збільшенням обсягів міжнародної гуманітарної допомоги та грантів після початку війни. Динаміка приватних переказів з-за кордону за останні п'ять років наведена на наступному рисунку.

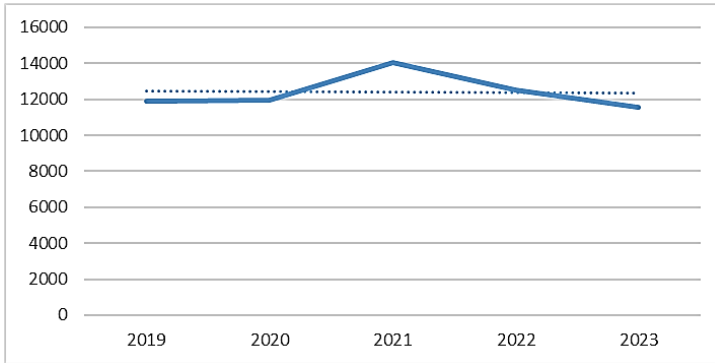

Рис. 3. Динаміка приватних грошових переказів

Приватні грошові перекази тримаються біля середнього рівня у 12 млрд доларів США. Їхні обсяги у 2023 році зменшилися на 9.4% та становили 11.4 млрд доларів США. Загалом офіційними каналами надіслано на 15.4% переказів менше, ніж у 2022 році, тоді як потік через неформальні канали були майже на рівні 2022 року – зменшився лише на 1.5% [5].

Грошові перекази за основними країнами походження за три квартали 2023 року наведено на наступному рисунку. Країни походження загалом відповідають країнам, що прийняли найбільшу кількість українських біженців.

Грошові перекази емігрантів традиційно були надійним джерелом валютних надходжень в Україну. У 2019 році Україна займала 30 місце в світі за співвідношенням приватних грошових переказів з-за кордону до ВВП – більше 10%. Приватні грошові перекази менше залежать від економічного циклу та носять стабільніший характер. Таким чином, грошові перекази виконують роль фінансового буферу під час різного роду економічних криз та потрясінь [7].

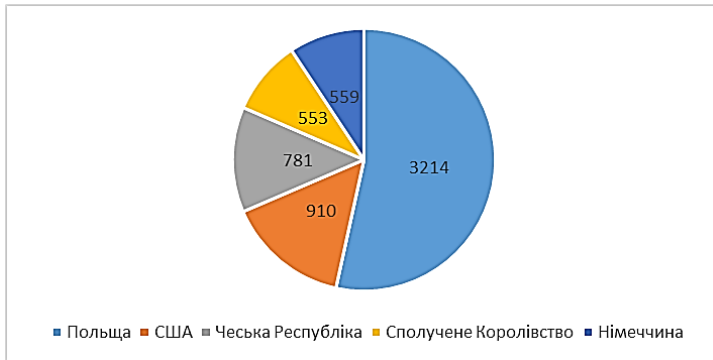

Рис. 4. Розподіл приватних грошових переказів в Україну за країною походження у 2023 році (топ-5)

Підсумовуючи, варто зазначити, що приватні грошові перекази українських емігрантів в Україну завжди відігравали важливу роль стабілізуючого фактору для платіжного балансу країни. За своїми обсягами вони, наприклад, перевищували прямі та портфельні іноземні інвестиції в Україну. При зростанні кількості українських емігрантів за кордоном не відбулося зростання грошових переказів в Україну. Це зумовлено соціально демографічними характеристиками українських біженців – переважно жінки з дітьми. Однак, із зростанням рівня інтеграції українських біженців у європейські ринки праці можна очікувати деяке зростання грошових переказів.

Література:

1. Eurostat Data Browser. Population on 1 January. 2023. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00001/default/table?lang=en>
2. OECD. International Migration Outlook 2023. 2023. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2023_b0f40584-en
3. The UN Refugee Agency. Ukraine Refugee Situation. 2024. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
4. НБУ. Грошові перекази. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>
5. НБУ. Платіжний баланс у 2023 році. Огляд платіжного балансу. URL: https://bank.gov.ua/files/ES/State_y.pdf

6. НБУ. Платіжний баланс України за 2023 рік. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#1>

7. Токарчук, Т. Перекази від трудових мігрантів: поточна ситуація та оцінка перспектив. Дослідження НБУ. 2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Transfers_from_migrant_workers_Tokarchuk_2020-06-03.pdf?v=4

8. Туча, О., Співак, І., Бондаренко, О., Погарська, О. Вплив українських мігрантів на економіки країн-реципієнтів. Дослідження НБУ. 2022. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Migration_impact_2022-12-15.pdf

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-412-2-18>

NEWEST DETERMINANTS OF INTERNATIONAL PASSENGER AIR TRANSPORTATION MARKET DEVELOPMENT

НОВІТНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ РИНКУ МІЖНАРОДНИХ ПАСАЖИРСЬКИХ АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ

Marchenko S. A.

*IV year student of the Faculty of International Trade and Law
State university of trade and economics
Kyiv, Ukraine*

Марченко С. А.

*студентка IV курсу факультету міжнародної торгівлі та права
Державний торгово-економічний університет
м. Київ, Україна*

Турбулентність глобального економічного середовища здійснює вагомий вплив на адаптаційні стратегії суб'єктів міжнародного бізнесу, змушуючи чітко враховувати новітні тренди. Не є виключенням і сфера міжнародних авіаперевезень. Особливо руйнівний вплив на глобальний ринок послуг з авіаперевезень мав COVID-19. І ось вже кілька років потому можемо говорити про певні позитивні прояви поживлення діяльності відповідного ринку. Що ж, власне, характеризує новітній стан глобального ринку авіаперевезень, які саме чинники визначають його розвиток? Окреслимо найбільш вагомі, на наш погляд, детермінанти.

По-перше, зростання попиту на туризм зараз є найвагомим драйвером міжнародного ринку авіаперевезень в розрізі його